1.4. ТОЧКА ЗОРУ ФАХІВЦЯ

Я ПОТРАПИВ У ПОЛІГРАФОЛОГІЮ ЗОВСІМ ВИПАДКОВО: НОТАТКИ ПОЛІГРАФОЛОГА (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ДОПИСІВ У FACEBOOK)[1] *(мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі)*

Лисенко А. Б.

Реферат. Лисенко А. Б., відомий український поліграфолог, у публіцистичних нотатках, уперше оприлюднених у Facebook 3 листопада 2015 р., розповідає, як випадково прийшов у професію, і формулює вимоги до чесного навчання поліграфологів. Навчатися йому випало замість колеги в Інституті криміналістики фсб рф за домовленістю між спецслужбами; тоді вибір був між школою Ю. І. Холодного та курсами Варламова при МВС Краснодарського краю. Курс мав модульну будову: чотиритижневий початковий модуль, заочний модуль щонайменше на пів року з десятком завдань з аналізу поліграм і складання опитувальників та практикою на 20 скринінгах, тритижневий завершальний модуль, тож навчання тривало понад рік. Попри це автор погоджується з критиками з antipolygraph.org, що курси не випускають готового фахівця, і порівнює підготовку поліграфолога з лікарською інтернатурою. Перевагами школи він називає колектив викладачів-практиків (Ю. І. Холодний, Сошников, Толченкіна, Гулін) та їхній зв'язок з першоджерелами: вони пройшли десятитижневі курси інструкторів Міністерства оборони США, а навчання на записах чорнильних поліграфів Axciton і Stoelting згодом полегшило перехід до валідних методик Інституту поліграфа МО США та Юти. Вадами автор вважає орієнтацію навчання на підготовку «судових експертів», через яку замало уваги приділяли методам допиту й тактикам тестування, а також залежність статусу випускника від політичних відносин між службами; на його переконання, політика й поліграфологія мають бути відокремлені. Описано й професійну рефлексію: сумнів у результаті є завжди, а впевненість дають систематизація знань, валідні методики й техніки допиту після тестування. Наприкінці Лисенко А. Б. звертається до тих, хто навчає роботи з поліграфом, із чотирма проханнями: не продавати «бізнес під ключ», не продавати власних інтерпретацій і «курсів після курсів», не прив'язувати навчання до одного приладу, а давати досвід роботи на апаратурі двох-трьох виробників, і забезпечувати післякурсову підтримку щонайменше три роки. Нотатки корисні тим, хто обирає школу підготовки поліграфологів або сам її організовує.

Ключові слова: поліграфолог, підготовка поліграфологів, школи поліграфології, наставництво, валідні методики, етика навчання, післякурсова підтримка, професійна біографія.

I Got into Polygraphy Completely by Chance: Notes of a Polygraph Examiner (Based on Facebook Posts)

Lysenko A. B.

Abstract. In these journalistic notes, first posted on Facebook on 3 November 2015, the Ukrainian polygraph examiner Lysenko A. B. describes how he entered the profession by chance and sets out what honest training of polygraph examiners should look like. He was trained, in place of a colleague and under an agreement between security services, at the Institute of Criminalistics of the FSB of the russian federation, at a time when the choice lay between Yu. I. Kholodnyi's school and Varlamov's

courses in Krasnodar Krai. His course was modular: a four-week initial module, a correspondence module of at least six months with about ten chart analysis and question formulation assignments plus twenty screening examinations, and a three-week final module. Even so, he agrees with critics from antipolygraph.org that courses do not produce a finished specialist and compares polygraph training with medical internship. Among the strengths of the school he names a team of practising instructors and their links with original sources, since they had completed ten-week courses run by US Department of Defense instructors; training on charts from ink-recording Axciton and Stoelting instruments later made it easier to adopt validated techniques of the US DoD Polygraph Institute and Utah. The weaknesses were an excessive focus on producing forensic experts at the expense of interviewing methods and testing tactics, and the dependence of a graduate's status on political relations between agencies. The author closes with four requests to trainers: do not sell turnkey businesses or personal interpretations, do not tie training to a single instrument, and provide post-course support for at least three years.

Keywords: polygraph examiner, polygraph examiner training, polygraph schools, mentoring, validated techniques, training ethics, post-course support, professional biography.

Першоджерело: *Лысенко А. Б. Я попал в полиграфологию совершенно случайно: записки полиграфолога (по материалам поста 03 ноября 2015 года в Facebook).*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 03.11.2015.*

References

1. Lysenko A. B. Ya potrapyv u polihrafolohiiu zovsim vypadkovo: notatky polihrafoloha (za materialamy dopysiv u Facebook) [I Got into Polygraphy Completely by Chance: Notes of a Polygraph Examiner (Based on Facebook Posts)] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. Vol. 1, No. 1 (1). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/629-ya-popal-v-poligrafologiyu-sovershenno-sluchajno-zapiski-poligrafologa-po-materialam-postov-v-facebook (onovlena versiia vid 17.08.2021). [in Ukrainian].

2. Lysenko A. B. Ya popal v poligrafologiyu sovershenno sluchayno: zapiski poligrafologa (po materialam posta 03 noyabrya 2015 goda v Facebook). URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=981596115232258&id=100001456377017 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Russian].